

Garanties bij opname specifieke eindtermen in toetsbereik Vlaamse toetsen

*Advies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van
artikel 115/8 van de Codex Secundair Onderwijs van 17
december 2010*

Vlaamse Onderwijsraad

Simon Bolivarlaan 17

BE-1000 Brussel

T +32 2 219 42 99

www.vlaamseonderwijsraad.be

info@vlor.be

Advies op vraag van Zuhail Demir, Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk op 17 januari 2025

Uitgebracht door de Raad Secundair Onderwijs op 18 februari 2025 met eenparigheid van stemmen

Vorbereiding: werkgroep Monitoring modernisering so op 4 februari 2025 onder voorzitterschap van Els Supply

Dossierbeheerders: Marleen Colpin en Katrien Persoons

1 Situering

Het decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs (2023) bepaalt dat scholen vanaf 2024 gestandaardiseerde, genormeerde en gevalideerde toetsen moeten afnemen in het basisonderwijs (vierde en zesde leerjaar) en het secundair onderwijs (tweede en zesde leerjaar). Die Vlaamse toetsen hebben betrekking op een selectie van de eindtermen voor wiskunde en Nederlands. Ze worden stapsgewijs ingevoerd. In schooljaar 2023-2024 vond de eerste afname plaats in het vierde leerjaar van het basisonderwijs en het tweede leerjaar van het secundair onderwijs. In schooljaar 2025-2026 is de afname voorzien in het zesde leerjaar van het basisonderwijs en het zesde leerjaar van het secundair onderwijs.

De Vlaamse Regering stelt nu een wijziging aan de Codex Secundair Onderwijs voor. Volgens de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet gaat het om een rechtzetting van het toetsbereik van de Vlaamse toetsen. Naast de eindtermen (basisvorming) zullen voortaan ook de specifieke eindtermen meegenomen worden in de toets aan het einde van de derde graad secundair onderwijs.¹ Volgens de decreetgever is die rechtzetting nodig om de doelstellingen van de Vlaamse toetsen (de onderwijskwaliteit versterken en monitoren door het bereiken van de eindtermen en de leerwinst te meten) effectief te helpen bereiken.

2 Focus van het advies

De Vlaamse Onderwijsraad heeft in de beleidsvoorbereiding van het decreet Vlaamse toetsen ten gronde geadviseerd over de wenselijkheid, haalbaarheid en aanvaardbaarheid van die Vlaamse toetsen.² We verwijzen naar die adviezen voor de standpunten over de doelstellingen en de decretale uitwerking van de Vlaamse toetsen.

Met dit advies focussen we specifiek op de inhoud van de voorgestelde maatregel en de mogelijke gevolgen ervan.

3 Advies

De onderwijsverstrekkers hebben een protocolakkoord afgesloten met de Vlaamse regering over de leerinhouden van specifieke eindtermen die al opgenomen zijn in de cesuurdoelen en differentiële doelen van de tweede graad voor bepaalde studierichtingen.³ Die moeten dus aan het einde van de tweede graad behaald worden.

Bij de uitbreiding van het toetsbereik van de Vlaamse toetsen zal met de onderwijsverstrekkers bekeken worden of leerinhouden die gevat zijn binnen de cesuurdoelen van de tweede graad nog

¹ Specifieke eindtermen zijn doelen met betrekking tot de vaardigheden, de specifieke kennis, inzichten en attitudes waarover een leerling van het voltijds secundair onderwijs beschikt om vervolgonderwijs aan te vatten (zie art. 145 van de Codex Secundair Onderwijs).

² Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [De Vlaamse toetsen getoetst: ernstige tekorten voor juridische en inhoudelijke onderbouwing. Advies over het voorontwerp van decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs](#), 13 oktober 2022. Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Vlaamse toetsen: nog fundamentele knelpunten. Advies naar aanleiding van de conceptnota 'Onderwijskwaliteit verder monitoren via Vlaamse toetsen'](#), 24 maart 2022.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Nood aan debat over de gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven. Advies naar aanleiding van de haalbaarheidsstudie centrale toetsen](#), 23 september 2021.

³ Zoals vermeld in art. 145 van de Codex Secundair Onderwijs.

een plaats kunnen krijgen binnen de toetsen voor de derde graad. Dat staat in de memorie van toelichting. Daarbij zal vermeden worden dat inhouden die in de derde graad niet meer aan bod komen, daar nog opnieuw zouden getoetst worden.⁴

De Vlaamse Onderwijsraad volgt het voorstel om de specifieke eindtermen mee te nemen in de toets aan het einde van de derde graad secundair onderwijs, op voorwaarde dat decretaal verankerd wordt dat de inhouden van die specifieke eindtermen die al verworven moeten zijn aan het einde van de tweede graad, buiten het bereik van de Vlaamse toetsen vallen. Het is onvoldoende om enkel de intentie tot overleg in de memorie van toelichting te vermelden. De raad wil zekerheid over de toepassing en de interpretatie.

3.1 Argumentatie

De Vlaamse Onderwijsraad beschouwt de beoogde aanpassing van het toetsbereik niet als een louter technische rechtzetting. De impact ervan reikt verder en dreigt de complexiteit van de Vlaamse toetsen verder te verhogen. Als de specifieke eindtermen volledig in het toetsbereik van de Vlaamse toetsen opgenomen zouden worden, inclusief de cesuurdoelen en differentiële doelen, kan dat leiden tot ongewenste gevolgen.

Bij de totstandkoming van de eindtermen hebben alle betrokken partners samen een zorgvuldig proces gelopen, inclusief het afsluiten van het protocolakkoord. Daar moet rekening mee gehouden worden. Er is afgesproken dat bepaalde inhouden van de specifieke eindtermen helemaal of gedeeltelijk worden opgenomen in de doelen van de tweede graad en niet meer terugkeren in de derde graad. Daarom kan het niet dat die doelen toch nog in het bereik van de Vlaamse toetsen zouden vallen.

Die doelen hebben betrekking op specifieke kennis die op het einde van de tweede graad verworven is, maar die leerlingen niet altijd meteen paraat hebben. Als de inhouden van die doelen toch deel zouden uitmaken van de Vlaamse toetsen, kan dat onbedoeld leiden tot een verzwaring van het curriculum in de derde graad. Als leerstof uit de tweede graad opnieuw wordt getoetst, vergroot dat de kans dat leraren die leerstof in de derde graad opnieuw willen aanbieden, wat extra druk creëert voor zowel leraren als leerlingen. Dat effect wordt nog versterkt als de resultaten van de Vlaamse toetsen meegenomen worden door de delibererende klassenraad.

De Vlaamse toetsen vormen een fundamentele onderwijshervorming met grote impact op het onderwijs en iedereen die erbij betrokken is. Het zal zaak zijn om over het doel en het opzet van de Vlaamse toetsen helder en transparant te blijven communiceren naar scholen. De voorgestelde wijziging bevestigt de complexiteit van de Vlaamse toetsen, mede doordat de beleidsvoorbereiding van de Vlaamse toetsen niet afgestemd was op de ontwikkelingen rond de eindtermen.⁵

⁴ Cesuurdoelen zijn vastgelegd voor de tweede graad en zijn afgeleid van de specifieke eindtermen van de derde graad doorstroomfinaliteit of dubbele finaliteit (art. 145 van de Codex Secundair Onderwijs).

⁵ Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [De Vlaamse toetsen getoetst: ernstige tekorten voor juridische en inhoudelijke onderbouwing. Advies over het voorontwerp van decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs](#), 13 oktober 2022, p.3-4.

3.2 Aanpassing decreet

Concreet vraagt de Vlaamse Onderwijsraad dat Art. 115/8, §1, zesde lid als volgt wordt aangepast:

De Vlaamse toetsen omvatten een selectie van de eindtermen, vermeld in artikel 139, en de specifieke eindtermen, vermeld in artikel 145, die van toepassing zijn in de A-stroom of de B-stroom van de eerste graad of in de finaliteit van de derde graad, naargelang van het geval, *met uitzondering van de cesuurdoelen en differentiële doelen die zijn vastgelegd in het Protocolakkoord zoals bedoeld in Art. 145, derde lid.*

Marleen Colpin
secretaris Raad Secundair Onderwijs

Saskia Lieveyns
voorzitter Raad Secundair Onderwijs

Bronnen

Codex Secundair Onderwijs, 17 december 2010

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [De Vlaamse toetsen getoetst: ernstige tekorten voor juridische en inhoudelijke onderbouwing. Advies over het voorontwerp van decreet over de Vlaamse toetsen in het onderwijs.](#) 13 oktober 2022.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Vlaamse toetsen: nog fundamentele knelpunten. Advies naar aanleiding van de conceptnota 'Onderwijskwaliteit verder monitoren via Vlaamse toetsen'.](#) 24 maart 2022.

Vlaamse Onderwijsraad, Algemene Raad. [Nood aan debat over de gevalideerde, gestandaardiseerde en genormeerde proeven. Advies naar aanleiding van de haalbaarheidsstudie centrale toetsen.](#) 23 september 2021.